SUOMEN VESIENSUOJELUN KESKUSLIITTO RY
VATTENSSKYDD CENTRALFÖRENING I FINLAND RF

Lausunto luonnon monimuotoisuuden avustusasetuksesta

Ympäristöministeriölle **Viite VN/3528/2026 ja YM005:00/2026**

Asia: Ehdotus valtioneuvoston asetukseksi luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon edistämiseen vuosina 2027–2033 myönnettävästä valtionavustuksesta sekä perustelumuistioluonnos 7.9.2026.

1 Yleisarvio ja lausunnon pääviesti

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry (VSKL) kannattaa avustusjärjestelmän kehittämistä ja soveltamisalan laajentamista luonnonhoidon lisäksi tutkimukseen ja kehitystyöhön. Laajempi hakijajoukko, muuhun kuin taloudelliseen toimintaan myönnettävä enintään 90 prosentin avustus ja yksityisen rahoituksen hyväksyminen omarahoitusosuuteen ovat myönteisiä uudistuksia.

Asetuksen on kuitenkin mahdollistettava vesistöjen ja niiden valuma-alueiden ekologisesti vaikuttavat kokonaisuudet. Rahoituksen ehtojen tulee turvata alueellisten yleishyödyllisten toimijoiden osallistuminen, hankkeiden valmistelu, monivuotinen toteutus ja tulosten seuranta. Hakijajoukon laajentaminen ei yksin lisää vaikuttavuutta, jos käytettävissä oleva rahoitus vähenee ja hankkeiden toteuttamisen edellytykset heikkenevät.

Vesiensuojeluyhdistykset on tunnistettava asetuksen toimeenpanossa alueellisina asiantuntijoina ja hankkeiden kokoajina. Niiden työ yhdistää vesistötiedon, maanomistajien osallistumisen, eri rahoituslähteet ja käytännön kunnostukset. Yhdistysten osallistumisen turvaamisen tulee näkyä hakukelpoisuuden lisäksi hyväksyttävissä kustannuksissa, avustustasossa, maksatuksessa ja hankkeiden jatkuvuudessa.

Lausunto jatkaa VSKL:n kansallista ennallistamissuunnitelmaa koskevassa lausunnossa 25.8.2026 ja vuoden 2027 talousarviolausunnossa 22.9.2026 esittämiä linjauksia. Näiden ytimessä ovat valuma-aluelähtöisyys, vesien tilan parantaminen, pitkäjänteinen rahoitus sekä alueellisten vesiensuojeluyhdistysten suunnittelu-, toteutus- ja seurantaosaamisen hyödyntäminen.

2 Vesiluontotyyppien kattavuus 1 ja 2 §

Pienvesien, lintuvesien ja kosteikkojen sisällyttäminen määritelmiin on perusteltua. Luonnoksen 2 §:n elinympäristöluettelo ja rantaluontokohteiden rajaus hiekkarantoihin ja dyyneihin jättävät kuitenkin epäselväksi muun muassa pienten jokien, tulvatasanteiden, rantametsien, rantaniittyjen ja muiden vesiluontotyyppien aseman. Kosteikkojen määritelmän runsasravinteisuus ei myöskään saa sulkea pois vähäravinteisia, monimuotoisuudeltaan arvokkaita kosteikkoja.

VSKL esittää määritelmien täydentämistä tai niiden esimerkinomaisuuden ilmaisemista. Ekologisesti perusteltua vesiluonnon kunnostusta ei tule rajata pois pelkästään siksi, ettei kohde kuulu luettelossa nimettyyn elinympäristöön. Tukikelpoisuus tulee ratkaista luonnon monimuotoisuushyödyn ja asetuksen tarkoituksen perusteella.

Latokartanonkaari 3, 2. krs liitto@vesiensuojelu.fi www.vesiensuojelu.fi
00790 Helsinki Y-tunnus 1082393-2

3 Vesistökohtaiset kokonaisuudet ja vesistövaikutukset 6 ja 8 §

Luonnoksen 6 §:n mahdollisuus avustaa toimenpiteiden yhdistelmiä on tarpeellinen. Säännöksen ja perustelujen tulee tunnistaa myös usean maanomistajan alueelle ulottuvat valuma-aluekokonaisuudet, joissa kohteen hydrologian palauttaminen, kuormituksen vähentäminen ja elinympäristöjen kunnostus tukevat samaa monimuotoisuustavoitetta.

Esimerkiksi lintuveden kunnostuksen hyöty voi jäädä lyhytaikaiseksi, jos valuma-alueelta tuleva ravinne- ja kiintoainekuormitus jatkuu. Puron kunnostus puolestaan voi edellyttää uoman lisäksi rantapuuston, tulvatasanteiden, valuma-alueen vedenpidätyksen ja ekologisen kytkeytyneisyyden parantamista. Tällaiset toimet tulee voida hyväksyä samaan hankkeeseen, kun niiden yhteys avustettavaan luonnon monimuotoisuuden suojeluun osoitetaan.

VSKL esittää 8 §:n arviointiperusteisiin vesistövaikutusten, ekologisen kytkeytyneisyyden ja hyötyjen pitkäaikaisuuden huomioon ottamista. Kustannustehokkuus tulee ymmärtää suhteena saavutettavaan ja säilyvään ekologiseen hyötyyn. Halvin yksittäinen toimenpide ei välttämättä tuota parasta kokonaisvaikutusta.

Vesiin vaikuttavien hankkeiden arvioinnissa tulee tarkastella yhteyttä vesien- ja merenhoidon tavoitteisiin, alapuolisten vesistöjen tilaan ja pohjavesiin. Soiden ennallistamisessa ja vesitalouden muutoksissa on arvioitava myös lyhytaikaiset ravinne-, kiintoaine- ja metallikuormituksen riskit sekä ehkäistävä haittoja toteutustavalla, ajoituksella ja seurannalla. Hakemukselta vaadittavien selvitysten tulee olla suhteessa hankkeen kokoon ja riskeihin.

Alueelliset vesiensuojeluyhdistykset pystyvät sovittamaan yhteen usean kiinteistön ja kunnan alueella toteutettavia toimia. Pitkäaikainen läsnäolo vesistöalueella helpottaa kohteiden valintaa, maanomistajien kanssa sopimista ja toimenpiteiden jatkamista vaiheittain. Tätä osaamista tulee hyödyntää hankkeiden suunnittelussa ja arvioida rahoituspäätöksissä osoitetun kokemuksen ja hankkeen tarpeiden perusteella.

VSKL:n ennallistamissuunnitelmalausunnossa 25.8.2026 kuvatut esimerkit osoittavat yhdistysten työn laajuuden. Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen ja Keski-Suomen vesi ja ympäristön Keurus-hankkeessa on yhdistetty soiden ennallistamista, kosteikkoja ja vedenlaadun seurantaa. Kymijoen vesi ja ympäristön Summanjoen hankkeessa puolestaan on valmisteltu valuma-alueen kunnostuskohteita, toteutuslupia, luontokartoituksia ja seurantaa yhdessä maanomistajien kanssa.

Samassa lausunnossa kuvataan Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristön virtavesikunnostuksia ja vaellusreittien avaamista, Saimaan vesiensuojeluyhdistyksen kosteikko- ja virtavesitoimia sekä Pohjanmaan vesi ja ympäristön kluuvijärvien ja Perhonjoen kunnostuksia. Kokemukset tulee ottaa osaksi avustusjärjestelmän toimeenpanoa. Tukiehtojen on mahdollistettava vastaavan osaamisen hyödyntäminen myös uusilla kohteilla ja eri puolilla Suomea.

Latokartanonkaari 3, 2. krs
00790 Helsinki
liitto@vesiensuojelu.fi
www.vesiensuojelu.fi
Y-tunnus 1082393-2

4 Vesiensuojeluyhdistykset toimeenpanon asiantuntijoina

VSKL esittää, että 7 ja 14 §:n perusteluissa tunnistetaan nimenomaisesti vesiensuojeluyhdistysten asema yleishyödyllisinä luonnonhoidon toteuttajina ja edellytysten täyttyessä tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioina. Asetuksen toimeenpanossa yhdistysten tulee voida toimia hankkeen hakijana, päätoteuttajana, koordinaattorina tai yhteistyökumppanina kunkin tehtävän ja sovellettavien ehtojen mukaisesti.

Yhdistysten tehtävät kattavat kohteiden tunnistamisen ja priorisoinnin, lähtötilan selvittämisen, maanomistajayhteistyön, lupien ja rahoituksen valmistelun, toteutuksen koordinoinnin, laadunvarmistuksen sekä pitkäaikaisseurannan. Laboratorio- ja tutkimusosaaminen, pitkäaikaiset havaintoaineistot ja paikallistuntemus täydentävät viranomaisten ja tutkimuslaitosten työtä. Avustusjärjestelmän tulee hyödyntää tätä olemassa olevaa osaamista ja yhteistyötä.

VSKL:n talousarviolausunnossa 22.9.2026 korostettu julkisen rahoituksen vipuvaikutus syntyy käytännössä juuri alueellisesta yhteistyöstä. Yhdistykset voivat koota valtion rahoituksen rinnalle kuntien, yritysten, vesihuoltolaitosten ja säätiöiden rahoitusta sekä valmistella EU-hankkeita. Maanomistajien ja vapaaehtoisten osallistuminen vahvistaa paikallista sitoutumista. Tämän kokoavan työn tarpeelliset hankekohtaiset kustannukset on hyväksyttävä avustuksessa.

Valtionavustuksen vaikutuksia tulee seurata myös siltä osin, kuinka paljon se kokoaa muuta rahoitusta ja todennettavaa työpanosta. Rahoituksen vipuvaikutus täydentää ekologisten tulosten arviointia. Suuri ulkopuolinen rahoitusosuus ei kuitenkaan saa syrjäyttää ekologisesti tärkeää hanketta alueella, jolla yksityisen rahoituksen hankkiminen on vaikeampaa.

Yhdistysten pysyvä asiantuntijakyky edellyttää ennakoitavaa rahoitusta ja mahdollisuutta pitää osaajat työssä hankkeiden välillä. Asetuksen hankerahoituksessa on katettava hankkeelle kuuluvat todelliset kustannukset. Sen rinnalla on turvattava järjestöjen yleishyödyllisen perustoiminnan ja valmistelukyvyn rahoitus erillisillä soveltuvilla rahoitusvälineillä. Hankeavustus ei yksin ratkaise pysyvän toiminnan rahoitusta, eikä perustoiminnan kustannuksia tule siirtää perusteetta yksittäisille hankkeille.

Hakijajoukon laajentuessa on varmistettava yhdistysten tosiasiallinen pääsy rahoitukseen. VSKL esittää hakukierrosten seurantaa hakijaryhmittäin ja alueittain sekä arviointia siitä, muodostavatko omarahoitus, välirahoitus tai hallinnolliset vaatimukset esteitä järjestöjen osallistumiselle. Hakuehdot ja neuvonta on valmisteltava vuoropuhelussa myös alueellisten vesiensuojeluyhdistysten kanssa.

Yhdistysten osaaminen tulee ottaa huomioon avoimilla ja yhdenvertaisilla valintaperusteilla. Mahdollinen palvelumyynti ei yksin ratkaise yksittäisen avustettavan toiminnan taloudellista luonnetta. Yleishyödyllisen hanketoiminnan ja taloudellisen toiminnan erottaminen on ohjeistettava selvästi. Tutkimusavustuksissa tulee osoittaa erikseen tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaation määritelmän täyttyminen.

5 Kustannukset ja hankkeen aloittaminen 9, 16 ja 18 §

Hyväksyttävien kustannusten tulee kattaa käytännön luonnonhoitotyön lisäksi välttämätön koordinointi, maanomistajayhteistyö, luvituksen valmistelu, taloushallinto, laadunvarmistus, viestintä ja vaikuttavuuden seuranta. VSKL esittää näiden kustannusten sekä kohtuullisten hankkeelle kohdistettavien yleiskustannusten nimenomaista selventämistä 9 §:ssä tai sen perusteluissa.

Vesiensuojeluyhdistysten työssä valmistelu ja koordinointi ovat usein edellytys sille, että yksityismaiden kunnostus voidaan ylipäätään toteuttaa. Näiden kustannusten rajaaminen avustuksen ulkopuolelle siirtäisi yleistä ympäristöhyötyä tuottavan työn yhdistysten omalle vastuulle. Hyväksyttävien kustannusten kohdentamiseen tarvitaan yhteinen, kohtuullinen menettely, joka soveltuu myös useita hankkeita toteuttaville yhdistyksille.

Luonnoksen 6 § mahdollistaa inventointien ja suunnitelmien avustamisen. Perustelumuistion 9 §:n tulkinta kuitenkin kytkee näiden kustannusten hyväksymisen siihen, että hoitotyöt toteutetaan hankkeen aikana tai niiden muu rahoitus ja aikataulu on varmistettu. Tämä voi estää välttämättömän valmistelun juuri silloin, kun kohteen toteuttamiskelpoisuus ja jatkorahoitus voidaan selvittää vasta suunnitteluhankkeessa. Erillinen inventointi- tai suunnitteluvaihe tulee sallia, kun sillä on selkeä yhteys asetuksen mukaisiin luonnonhoitotoimiin ja tulosten hyödyntämiseen.

Perusteluissa 9 ja 16 §:n kustannusten hyväksyttävyys alkaa vasta avustuspäätöksestä, kun 18 § edellyttää hakemista ennen hankkeen aloittamista. Hakemuksen jättämisen, päätöksen, hankkeen aloittamisen ja kustannusten tukikelpoisuuden väliset erot tulee ilmaista selvästi myös hakuehdoissa. Hakemuksen jättämistä ei saa tulkita rahoituslupaukseksi. Valmistelutoimien asema on selvennettävä, ja tarpeellisten suunnittelu- ja selvitysvaiheiden rahoitus on järjestettävä käytettävissä olevan oikeusperustan sallimissa rajoissa.

6 Avustustaso ja muun rahoituksen yhdistäminen 8, 10, 12 ja 17 §

Muuhun kuin taloudelliseen toimintaan ehdotettu enintään 90 prosentin avustus on säilytettävä. Sen käytölle tarvitaan yhdenmukaiset ja ennakoitavat perusteet, jotta enimmäistaso myös tosiasiallisesti auttaa yleishyödyllisiä toimijoita. Tutkimus- ja kehittämishankkeissa 17 §:n erityinen syy 90 prosentin avustukselle tulee arvioida myös vesiekosysteemien merkittävien tietopuutteiden ja laajasti hyödynnettävien seurantamenetelmien perusteella.

VSKL kannattaa 12 §:n mahdollisuutta hyväksyä yksityistä rahoitusta omarahoitukseen. Vastikkeettoman tuen, muun hankerahoituksen ja hankkeen tulojen erot on määriteltävä. Myös vapaaehtoistyön ja luontoissuoritusten hyväksymismahdollisuudet tulee selvittää ja ohjeistaa sovellettavien sääntöjen puitteissa. Yksityinen rahoitus täydentää valtion rahoitusta; sen saatavuus ei saa muodostua ekologista tarvetta syrjäyttäväksi valintaperusteeksi.

Luonnoksen 8 §:n päällekkäisiin tukikelpoisiin kustannuksiin kohdistuvan julkisen rahoituksen kielto tulee erottaa samaa vesistöä koskevien eri toimenpiteiden ja erillisten kustannusten yhteisrahoituksesta. LIFE-, Interreg-, maa- ja metsätalous- sekä vesienhoitorahoituksen yhteensovittaminen tulee mahdollistaa sovellettavien tukisääntöjen ja enimmäistukitasojen rajoissa. Ohjeisiin tarvitaan käytännön esimerkit kustannusten erottamisesta ja kaksinkertaisen rahoituksen estämisestä.

7 Tutkimus ja seuranta 13–17 §

VSKL kannattaa tutkimuksen ja kehitystyön sisällyttämistä asetukseen. Vesiluontotyyppien tilaa, hydrologiaa, kuormitusvaikutuksia ja kunnostusten tuloksellisuutta koskevat tietopuutteet edellyttävät tutkimusta sekä alueellisten aineistojen hyödyntämistä. Tukea tulee voida kohdentaa myös tutkimukselliseen seurantaan, menetelmien kehittämiseen, aineistojen hyödynnettävyyteen ja tulosten siirtämiseen käytännön luonnonhoitoon.

Perustelumuistion 13 §:ssä esitetään riista- ja kalalajien sekä vieraslajien rajaamista hankkeiden ulkopuolelle. Asetustekstin 13 § ei sisällä vastaavaa nimenomaista rajausta. Rajauksen peruste ja vaikutus on selvitettävä ja säädösteksti sekä perustelut saatettava keskenään johdonmukaisiksi. Kokonaista vesiekosysteemiä koskeva tutkimus ei saa jäädä tukikelvottomaksi vain siksi, että sen indikaattoreihin kuuluu kaloja, vesilintuja tai vieraslajien vaikutuksia. Kalalajiston ja muiden eliöryhmien vuorovaikutukset voivat olla olennaisia myös suojeltavien lajien, kuten jokihelmisimpukan, kannalta.

Tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaation kelpoisuus tulee arvioida tehtävien, riippumattomuuden ja tulosten avoimen levittämisen perusteella. VSKL esittää, että perusteluissa tunnistetaan myös määritelmän täyttävien vesiensuojeluyhdistysten ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen mahdollisuus hakea tukea. Kaikkien yhdistysten kelpoisuutta ei tule olettaa automaattiseksi; vaadittava selvitys ja taloudellisen toiminnan eriyttäminen on ohjeistettava.

Lisäksi on selvitettävä, miten 3 luvun laaja luonnon monimuotoisuutta koskeva soveltamisala suhteutuu asetuksessa viitatun maa- ja metsätalousalan ryhmäpoikkeusasetuksen 38 artiklan toimialarajaukseen. Maa- ja metsätalouteen liittyvien hankkeiden lisäksi on turvattava oikeudellisesti kestävä rahoitusperusta muulle vesiluonnon tutkimukselle sekä erotettava valtiontukena myönnettävä avustus muusta avustamisesta. Perustelumuistion mukaan yleinen ryhmäpoikkeusasetus on uudistumassa, joten viittaukset ja ehdot on tarkistettava lopullisen EU-sääntelyn perusteella ennen asetuksen antamista.

8 Vaikuttavuuden todentaminen ja tiedon käyttö

Seurannassa tulee mitata toteutettujen hehtaarien ja toimenpidemäärien lisäksi elinympäristöjen, veden laadun, hydrologian ja eliöstön muutosta. Hankkeille tulee määritellä kohtuullinen lähtötilan arvio, tavoiteltu muutos, seuranta ja tulosten raportointitapa. Pienten hankkeiden vaatimukset voidaan toteuttaa kevyesti, mutta laajoissa tai vaikutuksiltaan epävarmoissa hankkeissa tarvitaan pidempää seurantaa.

Seurannan vastuut ja kustannukset tulee sopia jo rahoituspäätöksessä. Jälkiseurannalle on oltava rahoitusratkaisu myös varsinaisten hoitotöiden päätyttyä. Tulokset tulee saattaa tehokkaasti hyödynnettäviksi huomioiden henkilötietojen ja herkkien lajitietojen suoja. Suomen Vesistöpaneelin asiantuntemusta voidaan hyödyntää vesistövaikutusten ja tutkimustiedon riippumattomassa arvioinnissa.

Vesiensuojeluyhdistysten pitkäaikaiset aineistot mahdollistavat hankkeen lähtötilan ja myöhempien muutosten vertailun. Aineistojen laadunvarmistuksen, ylläpidon ja avoimeen käyttöön saattamisen hankekohtaiset kustannukset tulee hyväksyä. Yhdistyksen rooli seurannan toteuttajana ja tiedon säilyttäjänä on sovittava jo hankkeen valmistelussa, jotta tietopohja ja osaaminen säilyvät myös hankekauden jälkeen.

Latokartanonkaari 3, 2. krs
00790 Helsinki
liitto@vesiensuojelu.fi
www.vesiensuojelu.fi
Y-tunnus 1082393-2

9 Säilyttämisvelvoite ja takaisinperintä 8 ja 20 §

VSKL kannattaa saavutettujen luonnonhoitohyötyjen pitkäaikaista turvaamista. Luonnoksen 8 §:n velvoite säilyttää alue kymmenen vuotta on kuitenkin liian yleinen suhteessa 20 §:n velvoittavaan takaisinperintäsäännökseen. Perustelumuistion mukaan velvoite tarkoittaa hyötyjen aktiivisen heikentämisen kieltoa eikä kymmenen vuoden aktiivista hoitoa. Tämä ero on ilmaistava selvästi säännöksessä tai päätöksen yksilöidyissä ehdoissa.

Sääntelyssä tulee määritellä säilyttämisvelvoitteen sisältö, määräajan alkamisajankohta, sallitut hoitotoimet ja menettely kiinteistön omistajan vaihtuessa. Lisäksi on erotettava tahallinen tai laiminlyönnistä johtuva heikentäminen luonnollisista muutoksista, poikkeuksellisista sääilmiöistä ja muista toimijan vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolisista tapahtumista. Hoitoa tarvitsevan elinympäristön hyötyjen säilyminen on varmistettava realistisella hoitosuunnitelmalla ja tarvittavan jatkohoidon rahoituksella.

Jos avustuksen saaja on yhdistys ja maanomistaja toinen taho, vastuut on määriteltävä etukäteen. Kirjallinen suostumus kunnostukseen ei yksin turvaa kymmenen vuoden sitoumusta. VSKL esittää maanomistajan sitoumukselle yhteistä sopimusmallia sekä sääntelyn täsmentämistä siten, että avustuksen saajan takaisinperintäriski vastaa sen velvollisuuksia ja todellisia vaikutusmahdollisuuksia. Takaisinperinnässä tulee arvioida rikkomuksen olennaisuus, sen kohdentuminen avustettuihin toimiin ja mahdollisuus korjata tilanne sekä valtionavustuslain 26 §:n kohtuullistamisen soveltuminen.

10 Maksuvalmius ja monivuotisuus 18–21 §

Luonnoksen 20 § perustaa maksatuksen toteutuneisiin hyväksyttäviin kustannuksiin. Yksinomaan jälkikäteinen maksatus voi estää vähäisen kassavarannon omaavia järjestöjä toteuttamasta hankkeita, vaikka avustusosuus olisi 90 prosenttia. VSKL esittää mahdollisuutta perusteltuihin ennakoihin valtionavustuslain 12 §:n mukaisesti sekä säännöllisiin välimaksatuksiin. Ennakon käyttö on yhdistettävä selkeään valvontaan ja riittävään raportointiin.

Asetuskausi 2027–2033 ei itsessään takaa monivuotista rahoitusta. Hakuajat, päätökset ja toteutusajat on sovitettava lupamenettelyihin, maanomistajasopimuksiin, maastotyökausiin ja ekologisiin prosesseihin. VSKL esittää ennakoitavaa hakuaikataulua, riittävän pitkiä toteutusaikoja ja monivuotisia avustuspäätöksiä käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa. Yhteiset arviointi- ja maksatusohjeet sekä selkeä neuvonnan vastuutaho ovat tarpeen koko maassa.

Voimaantulosäännökseen tulee lisätä siirtymäjärjestely, joka selventää aiemman asetuksen nojalla tehtyjen päätösten, vireillä olevien hakemusten ja maksatusten käsittelyn. EU-sääntelyn uudistuminen tai vanhan asetuksen kumoaminen ei saa aiheuttaa tarpeetonta rahoituskatkosta.

Monivuotiset päätökset ja ennakoitavat haut tukevat myös yhdistysten asiantuntijahenkilöstön jatkuvuutta. Vuosittainen epävarmuus ja katkokset rahoituksessa lisäävät valmistelutyötä ja vaarantavat osaamisen säilymisen. Hakujen ja maksatusten aikataulut tulee suunnitella niin, että alueellisten hankekokonaisuuksien jatkuminen on mahdollista.

11 Puunmyyntitulojen käsittely 11 §

Puunmyyntitulojen huomioon ottaminen ja mahdollisuus käyttää niitä hyväksyttyihin lisähoitotöihin ovat perusteltuja. Luonnoksessa ei kuitenkaan määritellä merkittävän puunmyyntitulon rajaa, vaikka perusteluissa viitataan noin 3 000 euroon. Rajan, laskentatavan ja tulojen kohdentumisen tulee olla yksiselitteisiä. On selvennettävä myös, miten toisen maanomistajan saamat tulot suhteutetaan avustuksen saajan hankkeen kustannuksiin.

Lisähoitotöihin käytettävien tulojen vaikutus hyväksyttyyn kustannusarvioon ja avustusmäärään tulee kuvata laskentaesimerkillä. Hoitohakkuita ei saa ohjata tulonmuodostus vaan kohteen ekologinen tarve. Rantapuuston, varjostuksen ja lahopuun säilyminen tulee huomioida erityisesti purojen ja muiden pienvesien yhteydessä.

12 Keskeiset muutosesitykset

- Tunnistetaan vesiensuojeluyhdistysten tehtävät hakijoina, koordinaattoreina, toteuttajina ja seurannan asiantuntijoina sekä turvataan niiden tosiasiallinen pääsy avustuksiin.
- Täydennetään elinympäristömääritelmiä ja varmistetaan valuma-aluekokonaisuuksien sekä niiden monimuotoisuutta tukevien vesienhallintatoimien tukikelpoisuus.
- Lisätään arviointiin vesistövaikutukset, ekologinen kytkeytyneisyys ja hyötyjen pitkäaikaisuus sekä varmistetaan rahoituksen alueellinen saavutettavuus.
- Selvennetään valmistelun, koordinoinnin, yleiskustannusten ja seurannan hyväksyttävyys sekä mahdollistetaan perustellut erilliset suunnitteluhankkeet.
- Säilytetään 90 prosentin avustusmahdollisuus ja selvennetään yksityisen rahoituksen, luontoissuoritusten ja julkisen yhteisrahoituksen ehdot.
- Korjataan tutkimushankkeiden lajiryhmärajausten epäselvyys ja varmistetaan vesiluonnon tutkimuksen oikeusperusta sekä määritelmän täyttävien järjestöjen hakukelpoisuus.
- Täsmennetään kymmenen vuoden säilyttämisvelvoite, maanomistajan ja avustuksen saajan vastuut sekä takaisinperinnän suhteellisuus.
- Mahdollistetaan perustellut ennakot, säännölliset välimaksatukset, monivuotiset toteutusajat ja hallittu siirtyminen uuteen asetukseen.

VSKL pitää uudistusta tarpeellisena. Vesiensuojeluyhdistysten alueellinen osaaminen, yhteistyöverkostot ja pitkäaikainen seuranta ovat keskeisiä asetuksen tavoitteiden toteuttamisessa. Rahoituksen tulee ylläpitää niiden kykyä valmistella, koota ja toteuttaa hankkeita sekä turvata tulosten jatkuvuus. Näin valtion avustus voidaan yhdistää muuhun rahoitukseen ja muuttaa pysyviksi luonto- ja vesistöhyödyiksi.

Helsingissä 8.11.2026

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry

Hannu Moilanen
Toiminnanjohtaja

Latokartanonkaari 3, 2. krs
00790 Helsinki
liitto@vesiensuojelu.fi
www.vesiensuojelu.fi
Y-tunnus 1082393-2